Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

Сердало

Советски Союза Коммунистически партIе Нохч-ГIалгIай обкома,
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советеи Министрий Советеи орган
(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газета арадувл 1923 шера денз ● ШОАТТА, 22 сентябрь, 1973 шу. ● № 114 (5375). Мах 2 кеп.

МАССАНЕ А ЦХЬА БАРТ БОЛАШ

Самарданиахь В. И. Ленина цIергIча Дворене харжархой вIашагIкхийттар № 7 йолча Грозненски хоржамий округе гIоллл РСФСР-гара СССР Лакхехьарча Совета депутаталлa кандидат оттавьяча инарал-лейтенантаца Герасимов Иван Александровична.

Харжархой собрани хьайийаллар КПСС Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретара нов. С. С. Апряткина.

ВIашIихийттача къамаьл дир депутаталлa кандидат оттаве тешам беннача Грозненски химкомбината аппаратчика А. В. Зайцева, Сунженски районе Шеча Эскара цIергIча колхоза колхозхоче Н.-А. Полубояровас, Старогрозненски бурув деттарий мастера А. Хасанова, Урус-Мартановски района № 4 йолча юкъерча школа директора Р. Д. Эльмурза-стически партен социалистически Даьхени тешаме воI ва из.

Беррига харжархой 30 сентябре кхадж тасса тIехьайхар цо.

— Депутата хьалхинка латта бехнтохкаме декъараш дика кхетаду аз, — аьлар депутаталлa кандидата И. А. Герасимова. Со депутаталлa харжа оттавар сан сий дьа а ца Iеш беррига советски бIухой Коммунистически партен советски нахех лархIар да.

Оаха бIухоша, дош ду вай эскара мугIарш. вай Даьхе лорае массе хана кийча хилла.

Депутаталлa харжа оттавьяча кандидатаца И. А. Герасимовна харжархой вIашагIкхетар хилар цу дийнахь Сунженски районе, химкомбинате.

М.Б. ЦИЦКИЕВ.

ТЕССА ДИТА ЙИШ ЙОАЦА ГIУЛАКХ

Наха, къаьстта юрташка бахача наха, интернационални, атеистически, идейно-политически, патриотически кхетам балара бокхача лоархIане ба культура учреждененга бу болх. Из лоархIам къаьстта айбеннаб КПСС Нохч-ГIалгIай обкома X пленум хинначуя тIехьагIа. Юрташка бахача наьха культурни салаIара хьалаш вIашIтIехьлахара юкъмоттиг я юртара клуб, библиотека, культура ЦIа.

ХIанз юрташка бахо нах бIаьстан кхашкарча балхех кIезиг. духха пагIатбовла ца гаррагIорташ латт — духха ха йисаяь юртбоахама культураш чуийца йовла. Долче, духхагIа ха хургьа юртбоахама къаьстагмхой шоай духовни хьашташ кхоачашдара. Кхашбоахама культурашка хана юртбоахама боллхой болча культура балхаш сихденнача дIаиахабале, хIанз хьатIакхочаш латт клубашка, культура ЦIеношка, библиотекашка царна гIулакх: деза ха. Хьаьта из сийлоа декхар мадарра кхоачашдара хиланза дагрдоаца хьал ца, аьлкн санна пагIатта болх бергбола хьалаш юртарча культура учреждененга вIашIтIехьлахар.

Республика дукхаха районий культура учрежденешка дика лел IаI кийчо елга. Масала, республика юртарча районашкарча яьх бIаь IаI кийчо елга. Масала, республика юртарча районашкарча яьх бIаь IаI кийчо яьнна Сунженски, 29-нех 23 кийчьяьча 44 хIанзае тоаяь яьнна Сунженски, 29-нех 23 кийчьяьча Магlалбика, 92-нех 60 хIанзае тоа а яь вожаш тоаяра балхаш сихха чакхдIахаш латтача Ножай-Юрта, Шелковской районашка.

Республика культура учрежденешта юкъе, дикача оагIонгахьара белгала я Ножай-Юрта, Советски, Сунженски РДК, Грозненски района Первомайски, Йоккхача Атагlара ДК, культура кхьIола учрежденеи колективаша дика вIашIтIехьдIахад ремонтини доагор кийчдарен балхаш. Цар хIанзае а белгалдоаx дерригача IаI шоаш берг6ола балха керттера лостамаш. Хьаьха дIанхача шерашка Iоаьпча опытах пайда а эцаш, цар лерхI духхагIа тематически сайпезиденсе, художественни самодеятельносте дакъа доацарий мугларан шерде, керда цIейши обрядаш вахара юкъекхаьа.

ЦIенхаштта уйла тIаяхийта лерхI цар юртарча наьха вахар баьдерзадеш долча воча гIулакхашца къовсам лоаттабара, наха атеистически, интернационални кхетам балара. ЦIераш яьхача культура учрежденешка традиции а хинна дIаэттад Советски Эскарбоаха кагнрхой торжественни накъабоахилга, саг йоалаеш торжественни регистрацин елга. Районий боахамашка дика йовзаш я цар агитбригадаш. Уж каст-каста хул механизатораш болча. Сакъердаме концерт, кIоаргга чудоацам бола лекиш, беседа хул данм агитбригада программаца.

Далее а карагIадьяьначех кхоачай а баь сатеде йиш йоалаш дан гIулакх. Дукхаха моттигашка эсада латт культура учрежденеш IаI кийчьера. Йоалаш я ерриге районе йолаш хьайийача а ремонтини балхаш во вIашIтIехьдаьла моттигаш. Цу хьакъехьа къаьстагIа доаца х

ДОТТАГЛЕИН ВОШАЛЕИ МИТИНГ

(Дlаxоdоdар. Долаупр 1-ча оагlо тlа).

ни электростанци, Девненски промышленни комплекс, Свиштовеpа «Свилоза» яха комбинат, Кремиковски металургически комбинат, Кремиковски металургически комбинат, Кремиковски металургически

ДОТТАГІЛЕНИ ВОШАЛЕИ МИТИНГ

(Ингстедоалар. Доалаур 1-ча, 2-ча оагІош тІа).

Фу ала мегаргда цох? Беламе а цунца цхьана махеттара цІена доацан я, аз-м аргдар цох — балаорхой хьисане шар из дош отталеш. Европера кхоккам кІалъбелгга — дерригача халкъий юкъара ГІулакх да, континента дерригача халкъашта эш машар, — цудузьа из лорабелга а чІоагІеБелга а дерригача совещане доакъашкой юкъара ийаьпо эшаи ГІулакх да. Вайна хетачох, уьхаза къамал хила дагІаш дипломатически «товар хувцаран», дувцар дуккхача лостамех цхьана къахьега дезаш, эггара тІехьа Европерча дерригача мекхийн халкъийн кхеранале а царна юкъера вІаии пайдаре гІулакхаш а Іалашдергдола эффективни систем вІашагІйоллар да.

Вай духьал да готтача, экономически расчетаниа, совещане кертерча декъазаит зе тохаш къастъкъаста дола дешаш искусственно хьалха тетта гІертара. Европерча кхерамазеи дешаша а, экономике, Іилме, техике, культуре, гуманни областе йолуш сотрудничества дешаца а совещане балха йоагІаш йола моттиг даланара тІехьа да вай. Массара вайна хови да, — кхьаьрашта ха деза ьлнна а хет, — тІема кхерам дІа из баькхчана экономически а культурин а бизвзмаш шерра, беркате дегІадоладеи гумании гІулакхаш эффективно къастдеи йиш йоалийта.

Дерригача халкъашта, цар процессе, цар кхоанеина машар кхиагІбара гІулакха лоархІам кертера хилар — из я вай хана дунен политика дешай хоалам бара йола исторически масштаб. Ше долчча бесса из доагІа Женевера совещане дувцна лаьрхІарашта а.

Вайсдар аьлча, лоархІаме хинна Іад алхха ну тІеи-тІехьа дискуссеи чакхъьлар. Лоархіаме да цунна гонаха болх бара аьттув кургбола атмосфера лоаттаелга а чІоагІелга а. ХІъала а ух тІехьарча хана цхьацадоча доккийча капиталистически механика хоанн да тІеи-тІехьа ухкагІа герз Іоадара, боарам боанан тІема бюджеташ шерзера йола тІахьеха маш. Малхбузен Европе ицхьацаниахь вІашагІдеттал ух тІехьарча шерашка хьаьча договорийн соглашенейи система цхьацаниола оагІонаш шек лархІа герташ дола ниаш. СССР а кхьча социалистически механий а политикех тешам боабе гІерташ вІашагІъехча пропагандистски кампанеш йолаш моттиган а я. Теша хала да из дергача цхьа тІама дагадоаделаш деладу ала: фунагІа дьа а дІадоладь доккха а халкъа эпаш а дола гІулакх толамца чакхдакхара новкъостаре елга.

Тхо тешаш да ергира европейски совещани вІашагІтохарах, цун балхах хьалла тарлуча беркатах пайда ца эпаш Іийча из доккха гІалат хургхнарах. Цо машар чІоагІбара йоккхий, авторитетни решенеи яр дог доахаш да халкъаш. Вайна а тет цу тайпара решенеи корорг а я, хІалъта Европера халкъашта хинна ца Іеш вай планетерча дерригача халкъашта бокхкачь лоархІаме уж хург а я, аьлна. **(ЧІоагІга, діаьхдаь тІоараш тох).**

Деза новкъостий! Деза доттагІийн вежарийн!

Советски Союзен Болгарен теламе доттагІал, цар чІоагІлуш йоагІа гаргало, вай массе а оагІонаш я. Пунца цхьана ерригача социалистически содружества ган а я из. Из — машара а дерригача адамлен социальни прогресса а тешна да.

Советско - болгарски доттагІал чІоагІделга — из вай шакхье а мохк дІахо тоабелга да.

Советско - болгарски доттагІал чІоагІделга — из дунен социализма позицеш чІоагІбара новкъостал делга да.

Советско - болгарски доттагІал чІоагІделга — из машар чІоагІбара гІо делга да.

Аз дош ду шоана, деза доттагІий, советски нах, советски коммунистан вайна юкъера вежаришка дола гІулакхаш денгара денга чІоагІдара мел эпар дІахьа а де кийча хиларах. (ЧІоагІга, діаьхдаь тІоараш тох. Берригаш **хьалгІоттаг. Массане а цхьан багара доагІаш санна йоах: «Даим доттагІан!»** йхаш цІоргарч дегг).

Дахалда советско - болгарски вошал! (ЧІоагІга, діаьхдаь тІоараш тох. «Ура» йхаш цІоргарч дегг).

Яха а яхийла, чІоагІ а йолаш цхьанна а хІамо эшаергІоаца вай социалистически содружество! (ЧІоагІга, діаьхдаь тІоараш тох).

Даьхьала хиъба машар! (ЧІоагІга, діаьхдаь тІоараш тох. «КПСС—БНП!» «Даим доттагІан!» йхаш цІоргарч дегг).

* * *

Шин вежаришка доачча халкъий, шин вежаришка йолча партей, най социалистически пачхьхьалкхений доттагІен!

Доазол дехьара
ежедневная газета на чеченском языке

НОВ. Л. И. БРЕЖНЕВ БОЛГАРЕ ВАХАРА ХЬАКЪЕХЬА ДОАЗОЛ ДЕХЬАРЧА КЕПАЙОАЗОНО ДУВЦАР

Дуцен пресса тIа шерра ющ Болгаре Хаьжъа Республике вахача КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева визит.

ВАРШАВА. «Л. И. Брежнев Софие дет тIара вIаннаIкхетара, «ДоттагIалла визит», «КПСС ЦК Генеральни секретара денна докъа согIлагIа аьнна керте тIолла даьча йоазошта кIал дерригача польски газеташа мадарра кепаташ БКП ЦК Хьалхарча секретара, НРБ Пачхьалкхен совета Президиумера тIедогIучу Тодор Живковица КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежневан НРБ Турпала Дошо Седкъен Георгий Димитровн медалера тIедлуча деремонг даь къамальш, Л. И. Брежнев болгарски столице бахача нахаца вIаннаIкхийтта мотиг езьчара отчеташ.

«Трибуна людей» къаьна газето белгалдоаккх, Л. И. Брежневна Георгий Димитрова орденин НРБ Турпала Дошо седкъен дIабалар КПСС-ен Советски пачхьалкхен аралъарх политика а, дегIаболаран чакхъяьккхаран юкъе КПСС XXIV съездо тIаийца машара Программа кхоачашъера юкъе цо шайгара лоапчча дъ-къа лаккха мах белга хилар.

ПРАГА. «Руде правоо» яхача газето къоастIадаь белгалдоах торжественни заседание Т. Живкова дьяна дешаш: Л. И. Брежнева дошка согIлат дазар Болгаре доттагIа болгарски коммунисташ, къахьегамхоша, дерригача болгарски халхъо кIоаргIий лархIар, дет тIара из духхазеашни цунна барка долланни хилар дз.

ПАРИЖ. «Юманите», «Фигаро», кхыча французски газеташа КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева НРБ доккхагIа-лла согIлаташ дIаолларг, къкъеьа хоам а бен, белгалдоаккх, машара политика чакхйоахача Iалъамате доккхий хIамаш карIдуьлларг дуьна уна дечиг дина хиларг.

РИМ. Л. И. Брежнева Софие тIаьхьа а бакъйр машаре дахара политика, белгалдоаккх тахан «Унита» яхача газето. Газето кхоачашъера белгалдоах Советски Союза Компарте, Советски Союзо социализмаш коммунизмаш духхь, ерриге социалистически содружество тIоаг1ьара, вай хьанара деррига революционни низаш кхетадар дIахо а деиза дерг мел лоапар деррижара хьакъехь Л. И. Брежнева дьяна дешаш.

ДЕЛИ. ЮНИ яхача индийски информацини агентства политически обозреватела белгалдоаккх, ду визито социалистически механ, дуьен халкъоашна кхыдар коммунистически болхлоь болам, цхьоаIо тIоаг1ьара йоаллаш кхоатделенен хилийтара, Европерер деррига дуьйси тIаре машар тIоаг1ьара тIулакха дикадар дерг хьакъехь.

(ТАСС, 19 сентябрь).

ООН-а ГЕНЕРАЛЬНИ АССАМБЛЕЕ

НЬЮ - ЙОРК, 20 (ТАСС). ГДР-и ФРГ-ен вIаннаIкхийтача КъаьнIа Организацие членалла дIаэпар иу организацие вахарча лоарIаме события я, дуьен халкъашта юкъерча тIулакхашка кхоккам кIельбара процесс гучкъаьа дIайолалар да.

ГДР-и ФРГ-ен цун членалла дIачупар ООН-а истюре чухлоарIаме события я аьпар Украински ССР кхыча мехкашшарча тIулакхий министра Г. Г. Шевела. Ше къамаьл деш Куба викапо Р. Ларкмона белгалдаьккхар, халкъхаша доаттабеча нийсон кхъеьзама тIулакх Германски Демократически Республика хадIанна хьалоаттадеча хилар.

Белорусски ССР кхыча мехкашшарча тIулакхий министра А. Е. Гуриновича белгалдаьккхар, европейски коорамдле Iалашъара юкъе ГДР-о доккха даьча лоацан хилар.

ГДР кхыча мехкашшарча тIулакхий министра О. Винцера шийпоаттеларча шийла тIадналарга тIа ООН-на членаш долча мехий делегацеитте викалаш ия ух яхкийтача дар правительствашен баркал аьпар, ООН-а членашта тоьхе шийла йоагIаш йола хьакъехь мотиг хьалана ГДР-ера торо хилийтарах. О. Винцера белгалдаьккхар СССР-цен кхыча социалистически мехкашшен йIахьа цхьоаIо а йоаллш ГДР-о конструктивни наькъана ООН-а хьалхара доккхаран кхоачашдар духъа ерриган пачахьалкхе-наша цхьаьна тIулакхаш тIулакхаш лелдерг хилар.

Ше къамаьл деш ФРГ кхыча мехкашшарча тIулакхий министра Б. Шеела Генеральни Ассамблеена дош делар, ФРГ-ес, ООН-а член ше хиларах тарра, организацин членаш долча кхыча мехкашша дIаэпа цхьаьна тIулакхаш лелдерг хилар.

Сессе сайрийнарча заседание хоржамаш хилар Генеральни Ассамблеен керттерча комитетий председателеашни Ассамблеен председателе заместителаш хоржашш.

ЮМАЛУШ БАРИЙ СУРТАШ

Укх деношка изобразительни искусствай музеех хьайийлар кулложник-хьехархо волча Лампюгин Николай Федорович Iомабеш болча студийний выставка. Хьокха оттадь балхаш дуккхача темаех хиларан хIамца уж кIоаргача гоазвалла кийчаьв хиларех белгала я выставка. Парна юкъе да хьалха дIанкхача шерашка студе дешни хIинцарга, тIеIзварга студийнашш ядаь, суртIаь, акварелаш, графика. Балхаш тIулаех доаккха кийчаь да, хIьта хьокха оттадеш уж кийчаьнга дешархой психологически художественни фокъазара хьежка хержка а да. Цу дерригне а торо хулийт выставка хьеллар республика культурин вахаре доккхача маIане тIулаех даьрIа.

— Николай Федорович, уж тайпарча хIара выставке хьокха хоржача балхашта юкъе хьалха дIанкхача шерашка студе дешаш хIинцарий сурташ кIельхьа духха фух хьа? — хетт аз.

— Цкъадале, профессиональни гоозалера дIалелча дикагIа кийчаь да уж. Хьалха шоолгIадале, педагогически прием а я из. Сог1ерт хIинца студе дешаш барш тIагIерга болх барца мара дика художественни хIара яьш ма хIалатрг тешиб, хьалха лийча баьнарий гоозалера дIакхачара уйла царна чуйоссае.

Белгалде беазам ба укх тIехьарча 26 шера цу студена кулгалдеш волча Н. Ф. Лампюгина бу болх боккхача доарIаме хилар. Цун студе дешаш ба тайпайпарча кIамех болх тайп-тайпара ха йола нах. Духха ба парна юкъе республика пайпанкхара ухараш а. ХIинца цу студе дешаш ше шерагара шоотIкъанега кхачалца ха йола 60 сар ва. Уж берригара а кхаь группана бийкъа ба. Доле а. Николаша Федоровича дешаш ба вIаштIехьлоад группооойн индивидуальни занятеи накъост. Берригача студенташна хьежка хержа а да. Цу дерригне а торо хулийт выставка хьеллар республика культурин вахаре доккхача маIане тIулаех даьрIа.

— Николай Федорович, уж тайпарча хIара выставке хьокха хоржача балхашта юкъе хьалха дIанкхача шерашка студе дешаш хIинцарий сурташ кIельхьа духха фух хьа? — хетт аз.

— Цкъадале, профессиональни гоозалера дIалелча дикагIа кийчаь да уж. Хьалха шоолгIадале, педагогически прием а я из. Сог1ерт хIинца студе дешаш барш тIагIерга болх барца мара дика художественни хIара яьш ма хIалатрг тешиб, хьалха лийча баьнарий гоозалера дIакхачара уйла царна чуйоссае.

Студе болх тоабара, дIаьна баьхий мах бара хьаьжкъа духха болх бу кIаж тассара хьисане хоржаш йолча художественни совето выставке хьокха а, методически фонда юкъедаьча я балхаш керж но.

Лампюгина студе дийна баьнна дуьхьа художникощ хIинца мехка тайп-тайпара дешара заведенина тешиш бо. Духха ба уж вуэшш яьха баьнинарга юкъе а. Царех ба вай художникаш В. Левин, Х. Дадаев, А. Асуханов, кхыбарам. ЭгIара хьалхара цар тьехархо хинна «Лампюгин. Мел хинна» цун денгархой укх 26 шера!

ХIинца а кадай, керда идеина шоотIа болиш, творчески инз болаш ва тьехархо.

— Дукха ба студе шоай гIулакх дезаш хиларах совгIа поох дикка ка йоаллш бакъал а. Царех ба Д. Пядуев, С. Ибаев, кхыбарам. Хетаргахь укх шера а училище дина баьхина мегарбелдаш ба уж Искусство «IоаттIа езарга» образно убла е хьарча тIулаех сурташ эшнаш бола бос даьха харца белгала ба гIалгIай «калнахах бола эгIара хьалтара са денгархой Азиева Розан Шаьдо-на Зарай. Уж а дешаш бахийта белам ба са художественни училище. — дуьи хьехархочо.

Массеех доаш ардда вай выставке кхоачашдар дIаэпа балхе. Дика я В. Клычкова акварель, электромонтер В. Обувалова «Бенюй» яха этюд, Iалама шиа тайпара хьал, кхыбарам а дара тIоа хьалхара са денгархой Азиева Розан Шаьдо-на Зарай. Уж а дешаш бахийта белам ба са художественни училище. — дуьи хьехархочо.

Массеех доаш ардда вай выставке кхоачашдар дIаэпа балхе. Дика я В. Клычкова акварель, электромонтер В. Обувалова «Бенюй» яха этюд, Iалама шиа тайпара хьал, кхыбарам а дара тIоа хьалхара са денгархой Азиева Розан Шаьдо-на Зарай. Уж а деша